

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI KÖZLÖNY.

Novam ephemeriden, cui titulus „Fejérmegyei Napló“, a vobis institutum ad catholicarum partium proposita promovenda, id equidem probamus libenter. (Az általatok a katolikusok törekvéseinek előmozdítására „Fejérmegyei Napló“ cím alatt létesített új lapot mi örömmel helyeseltük.)

XIII. Leó pápa Zichy Nándor grófnak. 1895. márc. 6-án.

Megjelen hetenkint 2-szer: szerdán este és szombaton este. Kézirat: nem adhatunk vissza.	Előfizethet a kiadóhivatalban és minden megyei postahivatalnál. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Székesfejérvár, ant.-István-tér 1.	Felolvasó szerkesztő: BARABÁS ALBERT.	Előfizetési ár: Egész évre . . . 5 ft — kr. Félévre . . . 2 ft 50 kr. Negyedévre . . . 1 ft 25 kr. Egyes szám ára 5 kr.	A 30 helyre osztott oldal helyenkint 50 kr. Bélyegülést kúlisa 20 kr. Nyitlár sorokat 50 kr. Többesrész hirdetéseknek engedély
---	--	---	---	---

Sirályok.

(N.) Semmi nem jellemzi jobban a hatalmon levő szabadelpárt züllött állapotait, mint annak készülődése a legközelebbi választásokra. Az öt éves mandátum lejáratához közel, s azok az emberek, kik önző érdekeiknek feláldozták az ország békéjét; a kik hatalmi állásuk megtartásáért hitelveiben támadták meg a katolikus egyházat, most midőn választók elé kell lépniök s számot kell adniök öt évi sátrázkodásukról: az erószak s a rágalom fegyvereivel indítják meg a harcöt, azokkal a fegyverekkel, melyekkel az ország békéjét feldulö egyházpolitikai törvényeket is keresztül vitték, s melyek immár egyedüli fegyvereiket képezik.

Az ütközetet megelőzőleg a vén generális Tisza Kálmán szólott katonáihoz. Beszéde legnagyobb része üres történelmi reflexió. A régi tehetségöl nem maradt meg a kimerült szellemi politikusban csak a ravaszság, de az is önmagát semmisíti meg a jó emlékező tehetség hiányában. Mert míg beszédének egy helyén azt mondja, hogy a jövő századokról gondoskodva első szükség „óvakodni mindig attól, hogy a nemzet egymást gyalázó, egymás hazafiságában keltedö, egymást mint ellenséget megsemmisíteni vágyó pártokra szakadjon“; addig beszédjének további folyamán ö maga kapja fel a rágalom sarát, hogy a néppártot megdobjálja mondván, hogy a néppárt egyesei nem átalják az ország határain kívül levő rokon reakzionárius elemek segítségét hívni maguk mellé. Ime tehát a vezér is olyan fegyverrel harcöt, melyet pár perczel előbb maga is mint veszedelmeset és tisztességtelent elítélt. Csodálhatjuk-e ezek után, ha a rágalmazás s a gyanusítás a megrémült liberális sajtó terén még vakmeröbben garázdálkodik dicsőségére a milléniumnak?

S míg a kormánypárti beszámoló alkalmával s a liberális sajtó terén, mint beteges fekély terjed a rágalom, addig a megyékben a törvénytelenség s az erószakosság fegyverrel készítik elő a választásokat. A választói névjegyzékeket meghamisítják, s a választók megfélemlítésére minden eszköt igénybe vesznek. Valóságos rablóhadjárat ez, hadjárata a kormányhatalomnak a honpolgárok alkotmányos joga ellen. Ha volt még oly balga valaki, a ki

hitte, hogy a kormánypárt működése a haza s nem saját egyéni érdekeiket szolgálja, azt a választások előkészítésére megindított mozgalmuk teljesen kiábrándíthatott. Az üvöltözés pedig, melyet ellentünk folytatnak, megbotránkoztatják a tisztességérzetet.

De a választások előkészítésére megmozdul a recipiáltak serege is s Ujvidéken az izraelita hitközség elnöke összegyűjti hitsorsosait s felhívja öket, hogy a kormány iránti hálából ne kössék le magukat egy pártnak sem, hanem maradjanak rezervában a döntésig s akkor mint zsidópárt szavazzanak kompakt tömegben a kormánypárra.

Ha végig tekintünk az ellenzéknek a ravasz kormány által meghontott sorain, s ha látjuk azoknak ideges kapkodását s a jövő választásoktól való félelmét: nem ismerjük félre a helyzetet, ha a kormány lélekvesztett készülődését a néppárttól való félelmének tulajdonítjuk.

Csak a mi pártunk tudott olyan eröt kifejezni, melylyel szemben a kormány hibába viszi minden ravaszágát a harcöba; egyedül a mi pártunk programja tudta az érdekszövetség által lenyögözött polgárok millióit életerös pártá tömöríteni. Es a kik tagadták az isteni kinyilatkoztatás szentségét; a kik megtagadták az Istent s törvénybe ígtatták a vallástalanságot; rémülve látják megmozdulni az ország vallásos népét, mely hitének védelmére bámulatra méltó lelkesedéssel csatlakozik a néppárthoz. Nem olyan párt ez, mint a melynek tagjait az érdekek köteléke tart össze elzsibbasztott lelkiismerettel, hanem párt, a melynek vezéreszméi a hit igazságai s lelkesedésének kutforrása a vallásos erkölcs. A mi pártunkat is ellehet nyomni egyidőre erószakkal! De minden feljajdulása a vallásos érzései miatt elnyomott népek végig hangzik az országon s megmozdítja a keresztény népek millióit, a kik szent ügyünk védelmére kelve, előbbutöbb elfogják söpörni azt a kormányt es azt a pártot, a mely, hogy léket kapott hajóját felszinen tarthassa, nem átalotta a katolikus vallás hitelveit megtámadni s a keresztény népek lelkiismereti szabadságát elköbzöni.

Sirályok sikongása a közeledö vihar jele! A kormánypártot is végveszedelemmel fenyegetik a legközelebbi választások azért a nagy lárma, az erószakosság mindenfelé.

De hasztalan a lárma, hi-bavaló az erószakosság! Nem fog az bennünket letériteni utunkról, valamint nem fogja befolyásolni a választásokat sem a kormánypárt duzzadt kasszája, melyet az új mágnásoktól szedett sarczsal megtöltött. Mert a mi elveinket nem fogja az idök változó szeszélye az örökkévalóság ösvényéről lesodorni, mert az maga az örök igazság a hit!

BELFÖLD.

— Agliardi kitüntetésé. A kormánypárti lapok egy szóval sem emlékeznek meg ama kitüntetésről, a melyben Agliardi volt bécsi nuntius bibernokká történt kinevezése alkalmával ö felsége által részesült. Megkapta ugyanis Agliardi a Szent-István-rendet, melyet a legnagyobb politikai kitüntetések alkalmával szoktak adományozni. Megkapta pedig azon kormány egyik tagjának előterjesztésére, a mely ezeltölt 14 hónappal Agliardit állítólagos politikai tapintatlansága miatt, az ország-világ előtt pelengetésre állította. Most pedig, a midön az annyira sóvárgott elégtétel (?) Agliardi vizsahívásával megtörtént a legnagyobb magyar renddel tüntetik ki azt a férfit, a ki illetéktelen kezekkel az ország belügyeibe avatkozott? Hol itt az elégtétel adás? Vagy politikai hibát követett el Agliardi, vagy nem. Ha igen, akkor constatljuk, hogy Bánffy az országnak elégteltelt nem szerezett. Ha nem, akkor mire való volt Röma követének oly brutális megtámadása es egyuttal a magyar katolikusoknak durva megsértése? — Ez az, a miért a kormánypárti lapok hallgatnak.

— Hortoványi képviselő beszámolója. Vasárnap tartotta meg Hortoványi József képviselő, a „Magyar Állam“ főszerkesztöje beszámolóját Szelin. A beszámolójában a néppárt ellen heves támadást intéz, hogy a 67-es alapon áll, pedig Hortoványi lapja a „Magyar Állam“ egyike azon lapoknak, mely még a néppárt megalakulása előtt oly nagyon sürgette a katolikusok tömörülését. Hortoványi részt vett azoknak a konferenciákon, hol a néppárt programját megállapították, miért nem kelt ki akkor a néppárt ilyen alapa helyezkedése ellen. Megérthetetlen az, hogy miért ütközött meg épen most annyira ö es lapja a 67-es alapon, mikor ily kicsinyes dolgok miatt nem szabadna egyszerre oly ellenséges állást foglalni. Csak gondoljon vissza a képviselő ur a néppárti gyűlésekre, melyek eddig tartattak s konstatlja fogja, hogy egyetlen egy szónok se hangoztatta, miszerint az egyházpolitikai törvények ellen csupán a 67-es alapon lehet es szabad küzdeni, hanem igenis mindenütt hangoz-

tadják a keresztény államesszét, a revíziót és a közigazgatási állapotok javítását. Hortoványi s lapja tudhatná, hogy most nem a 67-es alap az első kérdés hanem az ország keresztény jellegének megmentése. Hortoványi beszámolója, de még inkább lapjának számbeli számában készített és még kiállításra helyezett kihozásai után a néppárti irada ellen nagyon kétségessé teszi az általa annyira hangzatosított katholicitását és talán nem csalódunk, ha az egész manővör okát nem annyira a 67-es alapban keressük, mint inkább a kenyéririgységben. A biboros herceg primás ellen folytatott „leleplezgetései” nem az analogián alapultak?

— Liberális felsülés. Csütörtöki számban már említettük és a maga értékére leszállítottuk a néppárt elítélésére vonatkozó ama liberális haszugságot, a melyet a fővárosi lapok után a helybeli szabott elvt lapársunk is olvasóinak nagy örömmel föltalált. Nehogy azonban azt vélje t. lapársunk, hogy mi is csak hasból beszélünk, mint ő szokott, közöljük Frigyes főherceg főudvarmestere által a „Fremdenblatt” 178. számában közzétett nyilatkozatát:

„T. Szerkesztő ur. A „Fremdenblatt” 178. száma „Frigyes főherceg nyilatkozata” czimenzet a hírt közli, mely szerint Frigyes főherceg ö cs. és kir. fensége a mosonmegyei papság küldöttségét fogadta és a küldöttség megszólítására válaszl. Az igazsághoz hiven kijelentem, hogy a mosonmegyei papság ö cs. és kir. fenségénél nem tisztelgett és így, ugy a megszólítás, mint a válasz elesik. Tisztelettel Pozsony, 1896. július 1. Wolkenstein Oszvald gróf s. k. főudvarmester.”

— Ujabb néppárti gyűlések. Jul. 12-én ismét két néppárti gyűlés lesz: Tapolczán és Hód s á g o n. — A tapolczai gyűlés programja a következő: 1. Elnöki megnyit. Tartja: Zichy János gróf. 2. Miért alakult a néppárt? Tartja: Orbán János. 3. A hiszgdár és a néppárt. Tartja: Bakonyi Elek fővárosi ügyvéd. 4. Az „uj rend”. Tartja: Kálmán Károly. 5. Elnöki zárszó. — A hód s á g i gyűlés tárgysorozata ez: 1. Elnöki megnyit. Tartja: Zichy Aladár gr. 2. Az új rend és a néppárt. Tartja: magyarul és né-

metül Zelenyák János dr. ország képviselő. 3. A hiszgdár helyesítése. Tartja: Marsó György Endre. 5. Az új rend és a néppárt. Tartja: Bünyevácsov nyelven Neumaier Dávid. 6. A néppárt haszna. Tartja: Bünyevácsov nyelven Karanovics György. 7. Elnöki zárszó.

A néppárt első beszámolója.

(—) Megtörtént! A gyengének, elnyomottak hitt párt bemutatta magát, mint egy éves parlamenti tényező. Zelenyák őszintén megvallja, hogy választói azon várakozásának, miszerint töle a sanaryu anyagi helyzet javulását várták, nem felelhetett meg. Programjának csak egy részét válthatta be, mely a megtámadott vallási érzület megvédését tűzte ki feladatául; ezen feladatnak Zelenyák dicséretesen megfelelt, a mint a lezajlott parlamenti vitákban hallottuk. Anyagiilag nem vitt ki semmit, lévén egyedüli a néppárt vérszomjas ellenségei között, kitéve gunynak, megvetetésnek azok részéről, kik a politikai tisztességnek régen búcsút mondtak; nem volt más tere. mint megvédelmezni a mg gyenge esemetét az erős, dermesztő fuvallat ellenében. Kötelességét megtette, köszönettel, elismeréssel ajánl nekik Magyarország hithű katholicus népe!

De akkor hát miről számolhatott be, ha tenyeket nem tud felmutatni? Régen garzálkodik, zsarnokosodik a nemzetben egy párt, mely egyedül érzi magát liatottnak arra, hogy baján enyhítsen, a haladás áldásaival boldogítsa. Pedig a haladás vívmányai mögött irtóztatós sebeket rejtget, a nagy hangon hirdetett portéka nagyon is gyanússá vált a magyar nép többsége előtt. Ezt leplezte le Zelenyák. Leleplezi azt a rendszert, mely uralkodni akar minden becsület és józan érzés kizárásával, mely egy nemzet feláldozásával is görcsösen kapcsolódik a hatalomhoz, mert ez neki kenyere, mert ez neki kényelmet biztosít.

Mindenekelőt röviden vázoljuk Magyarországnak történetét, hogy kimutassa, miszerint a je-

lenleg fennálló pártrendszer nem Magyarország talajából, hanem a nyugaton hangozó többségnél egyesek által elfogadott érdekpolitikából merül igazi erejét. Kimutatja, hogy a magyar nép mindig józan volt, ellene esegült mindazon törekvéseknek, mely a civilizáció ellen tört; a civilizációnak pedig igazi szülő anyja a keresztényiség, ezt védelmébe oltalmába vette a civilizációt és viszont. A keresztény magyar nép a vallásnak és trónnak mindig híve volt, daczára annak a sok megpróbáltatásnak, melynek annyiszor ki volt téve, de a próbát hőiesen kiállotta, ugy hogy mind a vallás, mind a trón biztosan számíthatott a magyar nemzet hűségére és lojalitására.

A nyelvújítási korszaknak ellenállott a szenvedély, mely forradalomba vezette a népet, csabító hangjával, és megkellett izelni a sohasem érzett abszolútizmus uralmát.

Megjelent Deák Ferencz, ki higgadt, józan politikájával szép reményekre jogosította a nemzetet, míg végre ez a kiegyezési politika illetékek kezébe került: Tisza Kálmán és párthívei kezébe. Korrupció, jogfosztás, a szabadság kinyulolása, a bürokratizmus, a szolgaság ezen időtől veszi kezdetét. Tisza rendszere csak rontani tudott, de építeni nem. Klíkket teremtett, mely hadat izent mindannak, ami politikájával szemközt áll, leigázta rókaravasszággal a katholicizmust; ez a klíkk, mint egy vampyr legyezgetésével kiszivta a nemzet véréit. Azért erőlen, bágyadt és nyomorult a magyar nép. — Elhanyagolta a bajok orvoslását, mert ez áldozatokba került volna, a helyett megtömté az elégedetlenek vezetőinek seibeit. A közeposztály idegen osztály és ez nincs a nemzet testéhez láncozva bölcs, igazságos törvények által, csak az erőhöz, a fennálló rendszerhez húzódik, melytől még mindig várja boldogulását. És ez folytatódik tovább, prepotenciájában, követeléseiben nem ismer határt, lerontani igyekszik mindent, ami fantortó alapját képezi a nemzetnek.

Ez volna Zelenyák dr. beszédjének tenorja. Méltó párja ezen beszédnek a néppárt

TÁRCZA.

Csönd.

— A „Fejérmegyei Napló” eredeti tárczája. —
Írta: **STORCH ERNŐ.**

Haldoklik a zöldséges kertész, a Bartó Ádám. Egy hete haldoklik már. Soványabb lesz, gyöngébb lesz napról-napra és még mindig tart benne az élet. Mondja a felesége, az a szenvedő asszony síró zokogás közt: Nem tudom, megéri-e vajjon a reggelt? — és a mikor az elevenek sorába találja a hajnal, ostügedezve mondja megint: En Istenem, estére talán kilepsz terítve már.

Bartó Ádám pedig csöndesen él tovább. Valami erőmészítő nagy baj győtri, a minek halál a vége előbb-utóbb. Az a kérdés csupán, vajjon ma-e, holnap-e, holnapután-e? Egy hét óta ez a kérdés.

Pillanatra megszakad olykor az a két esztendő óta tartó nehéz csönd: a mikor orvososágot akar erőszakolni urára az asszony, a beteg pedig kitűti kezéből a kanalat és az oszörmpölvé hull a padlóra. Mit kívánatják az olyan orvososággal, a melyiket tudtán kívül, akarata ellenére vettek a tulajdon keresményén?

Mondtam, két éve tartott már a csönd abban a lakásban. Igen, annyi ideje, hogy az asszony nem bírta kiállani többé az urának durvaságát és a faképnél hagyta a nyár végére. Csunya volt, fiatalon megöregítette a görnyedező kertész munká, mitse várhatott már az élettől. Am Bartó Ádámmal nem bírta ki tovább. Inkább megszökött. Tudja Isten, merre hánytavetette a kétségbeesés, csak hogy egyhét mulva haza került megint.

Megtörtt egész testében, sápadt volt az arca, leritt róla az éhező nyomorúság. Talán térdénállva kér bocsánatot az urától, ha nem látja meg annak arozán a kárörömtől ment, rcszszul titkolt igazi örvendezését. Így azonban odaállott Bartó Ádám elibe és ezt mondta neki keményen:

— Hallottam, hogy kerestél: visszajöttem. Ne mondjad, hogy megcsaltalak, elpusztítottam a gazdaságodat, tönkreteszlek, valamiképp engem tönkre tett az a te általnak való munkád, a melyiken nem iparkodtál enyhíteni soha. Itt vagyok megint és dolgozni fogok. Hogy meddig: az rajtad áll.

Es a fősvénykedő Bartó Ádám hallgatta zavartan, lehorgaszott fölvel és nyitogatta csukogatta a bicsakjának éles pendéjét és nem tudott, nem mert szólni semmit. Akkor se, azután se. Igaz dolgozik az asszony, mint tiz napszamos, igaz

Urrá lett fölötta a hazatért asszony, urrá, de nem soká. Mert a mint estére magukra maradtak a szobában, keserves egymagukra, elhagyta Bartonót a nagy bátorsága szinte bele-sápadt a gondolatba, hogy hátha megragadja most ez a durva erős ember és kitölti rajta az összegyülemlet haragját mind. Nem volt nyugta, nem tudott elaludni, míg csak nem hallotta az urának hortyogó lélekzetvételét.

Es ettől fogva megváltak békességben, csöndességben. Valami nyugalomparancsoló rettegésben tartotta egymást az a sorától egymás-höz kovácsolt két emberfia. Fél az asszony a férjének erőszakosságától, az meg remegett a gondolatától, hogy bátha szökésre bírja az asszonyt az első brutalitás és nyomába púsztal a verejtékező szorgalommal keresett napi kenyér.

Dolgozik az az asszony, mint tiz napszamos

Jó asszony az az asszony mégis

Valami sajnálkozó meghatottságot érzett Bartó Ádám, de annyira nem tudott uralkodni az erőszakos természetén, hogy odajárult volna az elé a megbántott fehérszemély elé és mondta volna:

— Bocsás meg, hogy sértettelek. Belátom, hogy én vagyok a hibás. Ne haragudjál.

Mert borzasztó lett volna, ha erre a megalázkozó kérésére is megtartja az az asszonyszemély a hideg-rideg modortól, arczavarsáit.

Kibékülés nélkül is megváltak hát békességben. Miként az olyvek, kiknek levágták kar-mait, vagy mint a galambpár, mely elfeledte a csökolázást.

Aztán pillanatra eszébe jut olykor az ölyvnek a karma és szintelen, halvány kívánsággal csókra vágyik a galamb.

Urnapijának előestéjén kacozgó jókedvvel jött haza Bartó Ádám. Nyert táfán a kártyán valamikéket, be itta talán azt a valamikéket, csak hogy aranyos volt a vigasság. Tartott még akkor is, mikor a szobába lépett és megcsapta a lelkét az a nagy mélycsönd. Es gyöngéd, kéro hangon, komikus turbékolással mondta a feleségének:

— Miért nem terisz magadnak is idebenn, az asztalnál? Miért eszel a konyhában?

Eszébe jutott az a kopott mondás is, hogy jobban esik az ebéd ketteskén, mint egyedül — de már ezt nem volt bátorsága elmondani. Ugy vélte észre venni, hogy hallja az ölyvnek szárnya sühanását Fagyosán a szeme közé nézett az asszony, mint ha szólni akarna valamit, a minek keserttségétől már előre kijő-

egyik lelkes vezérének gr. Eszterházy Miklós Móricznak beszéde ir.

A nemes gróf egészen a filippika terére lép s a politikai hazugságok elvtelenségek öatytjának Tisza Kálmának nagyváradi kirohanásával foglalkozik. Az ellenzéki lapok mind megannyi visszhangjai a zsebrói beszédeknek, egyaránt elítélik Tiszának újabb szereplését. A néppárt létjogát védi, mely a megalkotott és szentesített törvényeknek az alkotmány keretén belül való megváltoztatását ózelozza. Reá mutat a politikai árnyalatokra, melyek lépten-nyomon azon vannak, hogy a jóknak és helyeseknek bizonyult törvényeket megváltoztassák, hogyne tehetné meg ezt a néppárt a kiereszakolt és békétlenséget okozó törvények ellenében? Jól jellemzi a liberális párt machinációját: „De akadt egy vakmerő párt, mely a nélkül, hogy a nemzetet megkérdezte volna, a nélkül, hogy a választások alkalmával programjába fölvetta volna. Szentségtörő kézzel hozványult a vallás jogaihoz, megfosztotta a magyarországi keresztényeket jogaiktól és megindította az egyháspolitikai harcoktól. Minden ellenvetést megszófol, minden rágalmat, melyet a néppártra szór a liberalismus nyelve. A nép áhitattal hallgatta őt, mint egy jobb jövő prófétáját, leikesen éljenezte beszédjét.

Ez az első beszámoló s jól jegyzi meg t. lapíráunk az „Alkotmány“, hogy beszámoló is. Két erős férfiú lépett a síkra, némsokára következnék a többiek is, majd leszámolnak a mai rendszerrel, mely a magyar nemzetben csak viszátkodást, visszavonást, gyűlölséget tudott teremteni, de nép jólétére irányuló törvényekkel nem törődik!

Millenniumi feljajdulások.

(K. A.) Magyarország eszedéves fennállásának megünneplése soknak örömet, soknak pedig keserűséget okozott. Örömet okozott azoknak, kiknek kijutott az ünnepeletetésből, kitüntetésekéből, keserűséget pedig azoknak, kik da-

ozára, hogy a millenium megünneplésében szerepet vártak, a feledés homályában elveszték.

Ugyan kik azok? Mi katolikusok mondhatjuk ezt el, kiket az eszedéves haza földjének göröngyeihez a leghosszabb idő köt, a megpróbáltatás tisztító tűzén mi katolikusok mentünk keresztül, részt vettünk a haza örömeiben s fájdalmaiban egyaránt. És mégis, a katolicizmusnak semmi szerepe nem volt a nyilvános ünneplésben, június nyolczadika mutatta meg, mennyire vagyunk a politikai számottevésben.

Nos? mégis más helyről halljuk a panaszt. Protestáns testvéreink nincsenek megalégedve a nekik juttatott szerepel. Panaszai a következőkben kulmizálnak:

1. Az országos hála ünnepe a Mátyás templomban kath. rittis szerint volt megtartva.

2. A tornászó diákok mindnyájan megüték a szent koronát a Mátyás templomban, holott ezek közt ott voltak a debreczeni, sárospataki, pápai stb. kálvinista diákok is.

3. A korona a Mátyás templomban volt elhelyezve.

4. Az egyetemi ifjuság zászlaja az egyetemi templomban az ország hercegeprimása által odadott meg.

Kérdik tőlünk megegyezik-e ez a törvénybe iktatott és szentesített vallásegylete-séggel? Készséggel megfelelünk reá. Miért nem léptek fel az ünnepek előtt a protestánsok is mint törvényileg bevett felekezet határozott programmal, miszerint ő is kiakarja venni részét egyháziilag a milleniumi ünneplésből, ha akadályra talált volna a törvénynek lett volna ereje érvényt szerezni védenéke óhajának, kívánságának. Avagy olyan fontosnak tartják napjainkban a vallásnak nyilvános szereplését? Hiszen a liberalismus előtt a vallás semmi, a politika minden, mely absorbeál mindent, becsületet, meggyőződést, tiszta elvet, vallást stb. A politika minden, mely megültja a katolikusoknak a szólas szabadságot, igazsáiknak törvényes nton való keresését, s egyedüli kívánsága leborulni

előtte, mint egy emberáldozatot követelő hálvány előtt, azt kívánja, hogy törjünk ki milleniumi örömszajba, hogy ne álljunk meg a politikai Moloch karjaiba tett áldozatok jajkiáltásait.

Ha pedig a politika minden, akkor panaszkodhatnak-e a protestánsok? Nem a szabadkőműves-protestáns-uralom teszi-e tönkre hazánkat? Nem Tisza Kálmán átkos politikájának eszük-e fanyar gyümölcsöt? Nem a protestáns hegemonia korszakában nyomorog a magyar haza? A törvényeket nem az ő szájköze szerint alkotják, a mi leigázásunkra?

Hát június nyolczadika mit mutat? Ki a király képviselője? Protestáns. Ki megy a szt. korona mellett? Protestáns. Ki tolmácsolja a király előtt a magyar nemzet érzelmeit? Protestáns. Tovább menjünk? Szükségtelen. Avagy talán a vallásszabadság nevében minden felekezet szeretett volna a Mátyás templomban szerepelni? A hercegeprimás után beszélni arról a korról, mely a magyar hazának fénykora, melyben a katolikusokon kívül senki-nek sincs része? vagy pedig 1526. évtől kezdett el volna, mely csak megegyenítő a protestantizmusra nézve? Hol van itt a logika?

A katolikusok uralmát éppen nem mutatja a millennium, sem a diákok áhitatta s szt. korona kitételén, sem az egyetemi ifjuság ünnepe a zászlószentelésnél. A szt. korona minden igaz magyar ember kegyeletének tárgya, szent érzellemmel járuljon ahhoz kálvinista, lutheránus, unitárius, görög-keleti vallású éppen ugy, mint a katolikus; nemzeti kincs ez, melyhez a vallási meggyőződésnek reformmozgalmaknak semmi köze sincs. Ne tegye a protestánsokat a szt. koronán levő kereszt és szt. képek elfogultakká. Azok a kálvinista diákok azért nem szüntek meg hazafiságuk mellett jó kálvinisták lenni.

Az egyetemről pedig engedjék meg úgy nyilatkoznom, hogy ahhoz a katolizmusnak van még legtöbb joga, dacára, hogy egymásután nevezik ki a protestáns-zsidó-szabadkőműves tanárokat, dacára, hogy istentelen

zanodott az ura; de azután mégse mondott semmit Bartóné, csak lesütötte a fejét suvnyi mosolygással. Kis vártatva jegyezte meg egészen komolyan, hidegen: Kevesebb így a munka.

Es ezzel megint elfeledte a csokolózást a galamb, karmait az ölyv.

Es tovább tartott a csönd.

Fél fejfel magasabbra ágaskodott szökése óta az asszony, hogy föl ne érhesen hozzá az ura a gorombaságával. Nem gondolt arra, hogy gyöngédséggel se nézhet az most föl reá megálázkodás nélkül.

Szörnyű volt már az a csönd.

Nem volt harag köztük, a szeretetből pedig talán mégis csak volt valami. Es el bírtak lenni a nélkül, hogy szóljanak egymáshoz. Az első perczben fönnakadt már a beszélgetésük es nem tudták folytatni, mert Bartó Ádám csak az asszonyt látta, a ki szól vele most, de egy óra múlva tul lesz talán ungon-berken; az asszony meg nem tudott szabadulni a gondlattól, hogy ez az ember mennyit kinosza, ütötte-verte azelőtt es kitudja mikor teszi meg újból azt a borzalmasságot.

Furosa lett volna nagyon, ha, ök beszélgetnek egymással. Tudták ezt jól. Es megszarodtak, mind a ketten, ha a szemébe néztek egymásnak.

Hiszen a nyár, a napfényes nyár megjárta volna még, de a tél, az keserves volt nagyon. Délután, négy órakor át, órákor koromfekete már a sötétség. Abban aztán el kellett üldögelni, heverészn két óráhozszat is, mert drága a világitó es drága a pénz. Azután aludni tizenkét óran keresztül, teljes félnapon át — es még mindig a szürkület felhomályával küzd a szpiritusz lángja, a minél megfőzik a reggeli kávé.

Iszonyu sulylyal nehezedett már az életre az a befagyott, fáradt csönd es nehéz lett töle az élet nagyon.

Es most haldoklik Bartó Ádám, a zöldéges kertész, apója a felesége. Siratja a szeme láttára, füle hallatára. Hadd tudja, hogy szereti, mindenha is szeretete... Ő meg hallgatja a csöndbe vegyülő suttogást, zokogást, lehet, hogy valahogyan jól is esik neki, de magának nincs ereje, bátorsága föllázadni a csönd ellen.

A felesége látja, hogy ugy sem felet sem mire, hát kérdegeti, beszél hozzá sokat.

Tegnap aztán felsőhajtott Bartó Ádám:

— Milyen jó volna, ha volna gyermekünk!

Es a felesége ráhagyta:

— Igazad van. De hát máskép skarta a Gondviselés. Es talán épen így van jól. Ki tudja? Még nehezebb volna az élet amegy.

— Igazad van, — hagyta rá Bartó Ádám is, mint a ki belefáradt már ebbe a gondolatba, — igazad van.

Engednek ök egymásnak szívesen.

Ma délelőtt meggyónt, megáldozott Bartó Ádám: meghalhat immár nyugodt lelkiismerettel, csöndesen.

Es meg is fog halni nyugodt lelkiismerettel, csöndesen.

Aztán eltemetik.

A temetése szép lesz: az asszony nem fog sajnálni töle semmit, valamikép az életben is megtett érte mindenkor mindent. Gyászjelentést is fog nyomtatni talán, tekintettel a városi ismerősökre. Azon rajta lesz az irás:

„Meghalt boldog házasságának huszonharmadik esztendőjében.“

Sajnálkozunk majd az ismerősök: — Két év múlva lett volna az ezüstmennyegzőjük. — Szegény ember! Elélhetett volna még.

Bartó Ádámné pedig sirdogál magában. Nem csoda: Annyi esztendő alatt csak megszokja egymást az ember! Bartó Ádámné pedig szerette az urát: nem csalta meg soha. Egyszer hagyta el, akkor is visszatért.

Előkerülnek az okmányai, a keresztlevele. Abból kitérnek, hogy Jánosnak hitták a megboldogultat a másik néven. Bartó Ádámné elérzékenyül ezen is: hogy ő ezt nem tudta. Vagy... ugy rémlik... mintha tudta volna, csakhogy elfelejtette, vagy éppenséggel nem is feledte el; mindössze, hogy nem gondolt reá.

Eltemetik Bartó Ádám Jánost, mint a többi vagyonkés halottat, aranycsipkés kemény koporsóban, föl-fölhangzó sirdogálások közepett. Péri Éva visszaemlékezik majd az urának gyászos halálára es zokogni fog, mint minden temetésnél.

Kajla, a bognár majd hogy falba nem veri a fejét, hogy visszaemlékezzék valami anekdotára, a mi az elhunyra vonatkozik.

Végigcseng aztán a harangok zenéje a falun, fölveri a Bartó Ádám lakásának csöndjét es es éleben hanggal elsiratja a halotti csöndet, egy emberélet halalos csöndjét.

Vádo, de nem tudja, kit.

Panaszkodik, de csak sejtí, hogy kinek.

Az alatt pedig szépen elhantolják Bartó Ádámot, fejtül odatűzik a keresztet, hazamegy a gyásznap, elnémul a harangzó.

Es csöndesség lesz megint.

Ottthon is, a temetőben is.

irány honosult meg Pásmány Péter falai között. Est talán nem is kell bővebben magyaráznom, de nem is akarom, mert hiába tenném ezt a liberalizmussal saturált s elfogult protestánsokkal szemben. A ki többségben van engedjen a kisebbségnek? Vagy talán csillag és buzogány is kellett volna az egyetemi ifjuság zászlajára? Tegyük majd ezt a leendő debreczeni egyetem zászlajára. Ugyis az a bajunk, hogy engedttünk a kisebbségnek. Onnét van az, hogy most millennium alkalmából nem a protestánsok, hanem mi jadjulhatunk fel méltán!

Egy amerikai polgári házasság.

— A New-York Herald után. —

Ma is jót nevetek, ha Andrews Jakab lakodalma és öreg barátom, Crokers Nánán jut eszembe. Ez volt aztán igazi minta-bíró! Egy se találkoztott Massachusettsben, ki olyan méltóságteljesen ült volna kemény székén, mint a tiszteltemélt Crokers Nánán.

Hajthatatlan és megvesztegethetetlen bíró volt, kinek csak azt a gyöngöséget lehetett szemére vetni, hogy túlságosan szerette a szeszest italokét, vagy, ha hitelt lehetett adni szavának, különös hévvel kutatta: nem hamisítják-e az alkohol tartalmu folyadékokat?

Bármiként lett legyen is a dolog, Andrews Jakab lakodalman kétségbe kezdém vonni állítását. Midőn ugyanis Andrews Jakab nőül akarta venni a kis Steward Bettyt, e minta-bíró hívták meg, hogy polgári házasság útján adja össze a boldog párt. Crokers Nánán nagyon megörült e megbízatásnak és a kitűzött órára pontosan megjelent Stewardék ényesem díszített termében. Arca sugárzott a büszke érzéstől, hogy ő megnösilhetne ugyan a mátkapár nélkül, ők azonban nem lehetnek egymáséi nélküle, és ez az érzet úgy meghatotta a szigorú bíró, hogy pohár pohár után ómlott a fehér nyakkendő felett levő nyílásba.

Egyszerre azonban elmúltak a zene hangjai és elérkezett az idő, hogy a házasság polgári kötelekeit hurokja Andrews Jakab és Steward Betty körül. Az egybegyűlt vendégek áthatotta az a sajtáságos érzés, mely ünnepélyes pillanatok közelédtét jelzi.

— Vajon minő lesz Jakab tartása? suttogták az ifjak.

— Vajon nem ájul el a szegény Betty? kérdezték egymástól a fiatal hölgyek, ambar mindegyik meg volt győződve, hogy bátran lépnek az eskető bíró elé.

En pedig azt kérdeztem magamban, vajon miképen fog Crokers bácsi e l i g a z o d n i, mert a legnagyobb figyelemmel kísértem a bordeauxi palacsok egymástutáni kiürítését.

Végre elérkezett a döntő pillanat. Ő kegyelme lassan és óvatosan emelkedett föl székéről, mintha sajnálta volna, hogy el kell hagynia e biztos társadalmi helyet és miközben tétovázva nézett végig a vendégeken, fölfedezte a bírósági jegyző jól ismert, kerek arcát, ki szintén a vendégek közt volt. Crokers bácsi öpp eleget fogyasztott a külföldi nemes folyadékból, hogy megelégedkezett a megjelent hivatalos ténykedés tulajdonképeni jellegéről. E helyett azonban, mint rendszeren, bírói öntudata a legmagasabb fokra emelkedett, és a jegyző megpillantására legott nyilvánult is. Hivatalos arccal nézett a tisztviselőre és ünnepélyes hangon mondá:

— Jegyző ur! A törvényszék egybegyűlt, vezesse be a vádlottakat!

A vendégek ámultan néztek egymásra, miközben a jegyző gyöngöden leültette a „törvényszék” s megmagyarázani iparkodott neki a tévedést. Úgy látszott már, hogy minden jóra fordul, ha bosszantó akadály nem állott volna be, melyet a völegény távolléte okozott.

Jakab barátunk ugyanis mindig vig czimbora volt és egy pillanatra eltávozott, hogy egy külföldre utazó barátjának a bucsu lakomáján még egy pohár bort igyék. De még mielőtt Jakab visszajött volna, a vendégek közül valamelyik a méltóságteljes bírónak megsugta a „tárgyalás elhalasztásának” okát, mire a bíró ordítá:

— Jegyző ur, legott elem vezetteti Andrews Jakabot s ha vonakodik vezesse békóba!

Aztán a menyasszony felé fordult, ki zavarodottan állt előtte és szelidebb hangon folytatta:

— A mint látszik, ön a vádló. Vegyen erőt gyermekem; törvényszékem előtt az elcsábított ártatlanság mindig oltalmat fog nyerni, míg Massachusettsben jog és igazság uralkodik.

Ez volt a legnagyobb baklövés, mi az Egyesült Államokban valaha történt és Crokers Nánán kerekelt oldva a hivatalos helyreigazítások özöne elől csakis „nehány

csépp” bevétel után sikerült neki a szükséges hidegvérűséget visszaszereznie.

Hála Istennek, most már minden rendbe látszik jönni, mert előkerült a völegény is örömtől ragyogó arccsal.

— Andrews Ja—kab, szólalt meg a törvény öre lepegve, mint az rendszeren történni szokott, midőn az italok szesze körülvette. Keljen fel Andrews Jakab! Mit hozhat elő menteségül?

— Az Istenért, master Crokers, suttogja a jegyző hisz ezt az embert nem akasztani, hanem esketői kell!

Ő kegyelme ragyogó lélekzett, aztán erélyesen hunyított szemével, de azért nem tágitott, hanem merész fordulattal mondá:

— Andrews Jakab... kar... ja-e... nőül venni Steward Bet... Bettyt?

Ez mindecsetre haladást jelzett és Jakab helybenhagyólag bolintott.

— Hát ön... Steward Betty... megmarad-e a mellett, hogy a vádlott büntetve legyen.

A jegyző újra félbeszakította és emlékeztette ittélőnek czéljára.

— Miss Betty... folytatta a rendületlen bíró — akar-e Andrews Jakab neje lenni?

— Hiaz tudja, sir, hogy akarom... felelte Betty nevetve.

— E szerint a törvényszék éiethosszra... — De master Crokers!

— Igaz! E szerint férj és feleségnek nyilvánítom és — e pillanatban megtöröl verejtékes homlokát — Isten legyen irgalmas lelküknek... Jegyző! Vezesse el az elítélteket!

A társaság kacagott, Crokers pedig mélabus arccsal ivott még egy pohár grogot.

— Lám... jegyző ur... mily nehéz... mily szomorú hivatal a bíróé. De... fiat justitia et p... p... peraeát mundno!

Városi és vidéki hírek.

— Személyi hírek. Dr. Steiner Fülöp megyés püspök szerdán Martonvásárott József Ágost főherceget látogatja meg. — Kálmán Vincze főszolgabíró 4 heti szabadságát megkezdte és ezt Gleichenbergben tölti el.

— Áthelyezés. Altörjaj Imre m. kir. esztergom parancsnokot ő felsége őrnaggyá léptette elő s Esztergomból Székesfehérvárra helyezte át. Altörjaj Esztergomban általános közkedveltségnek örvendett, mindenki ismerte szeretetreméltó egyéniségét.

— A Mátyás templom felszentelése. A jövő hónap 15-én, nagyboldogasszony napján fog felszenteltetni ünnepélyesen a budavári Mátyás-templom. A szertartást V a s z a r y Kolozs hercegreprimás vezeti fényes szekéttel. Az ünnepélyre nagy előkészületek tesznek.

— Ideiglenes honvédparancsnok. Z u r n a Károly, a pécsi honvéd gy. dandár parancsnoka e hó 13-án Székesfehérvárra jön — s mint egy vidéki lapársunk írja — átveszi ideiglenesen a kerületi parancsnokságot, mint-hogy Sa y Győző altábornagy, kerületi parancsnok hosszabb szabadságon van. Zurna három hónapig fogja vezetni a kerületi parancsnokságot.

— Zarándoklat Nagy-Mária Czelbe. A mult számunkban említett Nagy-Mária ozelli zarándoklat menstrendje: Szeptember 5-én reggel fél 5 órakor tartandó sz. mise után kivonulás a nyugati pályaudvarhoz a fűzői-köruton át. Indulás Bécsbe 6¼ órakor. Erkezés Bécsbe fél 3 órakor az állami pályaudvarba, honnét a bucsusok omnibuszokon átmennek a nyugati pályaudvarhoz. 4 óra után indulás Szent-Pöltenbe. Szeptember 6-án reggel 6 órakor szent-mise a szent-pölteni székesegyházban. 7 óra után elindulás Lillienfeldre. A társasosok valamint a ponyvás szekerek az illetők által elfoglatatnak. A lehetőleg csekély podgyász tovább szállításáról gondoskodva lesz. Délújban elindulás Türritzre, hol éjjeli szállásra maradunk. Itt már megkezdődik a gyóntatás. Szeptember 7-én reggel fél 5 órakor szent-mise. 5 órakor továbbindulás Anna-hegyre, hol nagymise mon-

datik, innét Wiener-Bruokon (itt ebéd) és József-hegyen át; fél 6 órakor érkezés és ünnepélyes bevonulás Nagy-Mária-Czelbe. Fél 7 órakor délelti istentisztelet. A hívek még az nap 8 óráig és másnap a reggeli órákban vegeszetik szent gyónásukat. Szeptember 8-án reggeli 7 órakor kivonulás a szent kúthoz, honnét visszaérkezve a kegyelem kápolnában 8 órakor ünnepélyes nagy szent-mise tartatik. Ezután a német, 11 órakor pedig a magyar prédikáció a templomban; a tót ajtúknak számára ugyanekkor a templomon kívüli mondatik. 4 órakor búcsumenet a Kálvária-hegyre; 6 órakor litánia és 1/8 órakor az úgynevezett gyertyás-körmenet a kegyelem-kápolna körül. Szeptember 9-én reggel fél 6 órakor szent-mise; 7 órakor indulás hazafelé Türritzig. Szeptember 10-én reggel fél 6 órakor szent-mise. Fél 7 órakor elindulás Lillienfeldre. Ebéd után 2 órakor vasuton ismét Szt.-Pöltenbe, hol meghálunk. Szeptember 11-én reggel fél 6 órakor indulás Bécsbe; érkezés a nyugati pályaudvarba 8 órakor. A közel levő főt. Lazaristák templomában szent-misére egybegyűlünk. Bécsben egész napot töltünk. Megtekinthetők Bécsnek ritkasága, remek-művei, gyönyörű templomai stb. A podgyásznak az állami pályaudvarhoz való atszállításáról (10—20 fillért darabonként) gondoskodva lesz. Este fél 10 órakor az állami pályaudvarból elindulás Budapestre. Szeptember 12-én reggel 6 órakor visszaérkezés. Ünnepélyes bevonulás a belvárosi szt.-ferenczrendiek templomába, honnan az ajtósok bucsujárók hálalistentisztelet megtartása után elbocsátatnak az Urban. Ezen bucsujárásban részt vehetnek magyar, német és tót ajkú hívek. A bucsujárattól négy áldozat fogja kísélni. A beiratás és menetjegy kiváltása a belvárosi szent-ferenczrendiek sekrestyéjében eszközölhető mindennap augusztus 1-től szept. 3-áig. Kívánatra programokat küld: Mészáros Kálmán, szt. Fer. r. (Lakik: Budapest, IV. ker. Ferenczok zárdája.) A főt. lelkész kedő papság kériük e programot a szószékéről kihirdetni, és a bucsujárásban részt vevő papok kértnek, ha csak lehetséges, stólat és karinget magukkal hozni. E zarándoklatban részt venni szandékozó vidékek kértnek, jegyüket a pénz befűldése mellett (mely legcselesterűben posta-utalványon eszközölhető) legkésőbb szeptember 1-éig kiváltani, vagy legelőleg bejegyzetéseüket megtenni, hogy szükséges vasuti kocsikról s egyéb szükségletekről idejohórán gondoskodni lehessen.

— Szent-István szobrának alapkövetétele. A budai várban a jezsuita lépcső mellett levő építészeti felügyelősigi épületet lebontják. Graenzstein Béla pénztügyi államtitkár a miniszter nevében most rendelte el a lebontás megkezdését. A munkára kevés idő van, mert azt a jövő hónap elejéig be kell végezni. Az épület helyén a jövő hónap 20-án nagy ünnep lesz. Ekkor teszik le Szt.-István szobrának alapkövét. Az ünnepélyen az egyházi szertartást Vaszary Kolos bíboros-érsek, hercegreprimás végezi.

— Katolikus óvoda. Szombaton dél-élti 11 órakor a vizváros több polgára a városház nagytermében értekezletre gyűlt össze egy a vizvárosban felállítandó kath. óvoda ügyében. Az értekezlet Dr. Major Ferencz városi főorvost kérte fel az elnökségre. Hosszabb eszmecsere után az elnök előterjesztésére egy 16 tagból áll bizottságot küldtek ki, hogy az alapszabályokat kidolgozza és az óvoda fölállítására vonatkozó ügyeket körülmenyesebben megbeszélje s minderről határozottan körvonalozott előterjesztést tegyen a később egybehívandó nagy értekezletnek. A mint halljuk több mint 300 vizvárosi polgár irta alá a kath. óvoda fölállítására vonatkozó főlcszólítási ívet.

— Elhunyt ezimzetes püspök. Mint részvétellel értesülünk a győri káptalant ismét mély gyász érte. Nogáll Károly szerei püspök, pápai prépost, püspöki helynök és győri kanonok július 2-án agyszélhűdés következtében, életének 80-ik évében meghalt. A tudós főpap,

a kinek jótékonyága határt nem ismert, közbeeslőnek örvendett a nemcsak egyházmegyének, de az egész magyar klerusnak is egyik bűszkesége volt.

— Székesfejérváriak a katolikus kongresszuson. Az augusztus hó 20-ika körül a székes-fővárosban megtartandó katolikus nagy-gyűlésre igaz lelkesedéssel, rajongással siet a hithű katolikuság. Székesfejérvárról mintegy 60 férfi írta alá a katolikus körökben kitett, a gyűlésen való részvételre szóló aláírási ívet.

— Nemzeti zarándoklás. Nagyszabású és igazán szép terv van most készülöben, a mely méltón sorakozik majd az ezredes ünnepek mellé. A hercegprímás környezetében ugyanis azon a terven dolgoznak, hogy Szent-István napjára nagyszabású bucsujárást rendeznek Budapestre, a melyben az ország minden vidékéről részt vennének a lehető legnagyobb számmal. Az összegyűlekezett bucsusokkal vinnék körül azután nagy körmenetben, az eddigtől eltérő és nagyobb uton Szent-István jobbát. A körmenetben részt venne a hercegprímás, a püspöki kar és a papság teljes diszben, a kormány, a katonaság, a városi hatóság szintén teljes diszben. A szervező bizottság mindent elkövet a zarándoklás és a körmenet érdekében. A kormány a vidéki zarándokoknak különös vasuti kedvezményeket biztosít, a főváros pedig módot fog nyújtani arra nézve, hogy a zarándokokat, a kik bizányára meg fogják haladni az ötvenzeret, elszállásolják.

— Betegségből felgyógyult cz. kanonok. Mint örömmel értesülünk, K r i z s á n y János cz. kanonok, pázmándi esperes-plebános súlyos betegségből már felgyógyult, de funkciót még — orvosa véleménye szerint — egy ideig nem teljesíthet. — A pázmándi hívek közt általános az öröm, hogy az isteni gondviselés megtartá életben szeretett lelkipásztorukat. — Adja Isten, hogy hívei és egyháza javára, igen sokáig éljen.

— Papnövédek felvétele f. hó 2-án volt d. e. 10 órák a püspöki palotában. A jelentkezett pályázók közül összesen 6-ot vettek be, mindannyit a gimnázium felsőbb osztályaira.

— A sors iróniája. A váci államfogházban — mint lapunknak ott időző szerkesztője írja — érdekes jelenet játszódott le csütörtökön. A reggeli sétánál egy ujjonnan érk-zett államfogyó (foglalkozására nézve gyógyszerész) szokás szerint elmesélte, hogy miért párbajozott és hol itéltek el. Amint javában beszéli, hogy nem marasztálták volna el egy hónapra, ha a királyi alügyész imponáns beszédét nem mond a párbajozás ellen, csöngetnek a kapun és az őt egy új államfogyót vezet be az udvarra. Az elbeszélőnek torkán akad a szó és hátralépve aut-sztalgia: „Vagy képzárnak a szemem vagy ez az új fogoly az én főügyésem.” Általános meglepetés, a mi még jobban fokozódik, midőn a jövevény bemutatja magát, mint budapesti törvényszéki bírót, aki párviadal miatt jött két heti fogságot lenni. A gyógyszerész előlép és kérdezi: „Nem volt ön 3 év előtt Ungváron alügyész?” — De igen. — „Nos én vagyok a vádlott, a kinek ügyében ön azt a hatalmas párbajjelenes beszédet tartotta.” Az egykori alügyész és vádlottja vidáman kezelt szoritanak, s az előbbi elmeséli a társaságnak, hogy egy félével a nagy beszéd után mint esett szintén a párbajozás vétségébe. Hogy a történet valósága iránt kétség ne forogjon fenn, megneveztek a szereplő személyeket is: az egyik H a v e l k a Ignác gyógyszerész, a budapesti Török-téle patikából, egykori ungvári lakos, a másik V i e n e r Lajos törvényszéki bíró, egykori ungvári alügyész, kik most a legbarátságosabb hangulatban kontrázák egymást szolid kalab-rizásban.

— A kisiparosok hitelének ügye — úgy látszik — csak nem akar dőlőre jutni. A legtöbb ipartestület bejelentette, hogy a rendelkezésre bocsátott kétszáz ezer forintot csakajkra nem használhatják eljövendő követeltek az iparhiteli szövetkezeteknek országos szervezését. A kereskedelmi miniszterium illetékes szakosztálya részletesen foglalkozott az ipartestületek felirataival s véleményes jelentését az államtitkár elé terjesztette, de azoknak a kamarai feliratoknak kíséretében, melyek a kétszáz ezer forintos hitel igénybevételi feltételeit elvetendőnek tartják. A kolozsvári kamara feliratában különösen figyelmet érdemel az az indítvány, mely szerint a vidékre nézve leghelyesebb eljárás lenne, hogy a már létező, de a szükséglethez képest kevés erővel rendelkező ipari hitelszövetkezetek nyernének aránylagos segítyt, még pedig visszacsémítolás útján. A kolozsvári iparosok hitelszövetkezetének ily czébből ötven ezer forintra volna szüksége. Az iparosok természetesen érthető várakozással néznek az ügy eldöntése elé, mely talán júliusban meg fog történni. Az államtitkár ugyanis megígérte, hogy a kisiparosok a hitel ügyében júliusban határozott választ kapnak a miniszteriumtól.

— Tűz Pázmándon. Péter és Pál ünnepén d. e. fél 11 órák P á l i n k á s János háza kigyulladt s dacrára a gyorsan megjelent tűzoltóságnak és lakosságának, az le is égett. — A lakosság legnagyobb része a templomban lévén, hol épen a predikáció tartott, s a vész hallatára hanyat-homlok rohant ki a sokaság a templomból és sietett a vész helyére. A templom üresen maradt, s ennek következtében Tom an Antal valóban gyönyörű szent beszédét kénytelen volt abbahagyni, melyet azonban a délutáni istentisztelet előtt folytatott és befejezett. A tűznek áldozatul esett egy tehén, mivel hogy a tűz az istállóban keletkezett, nem lehetett már kimenteni. A ház biztosítva volt. — A tűz valószínűleg játszó gyermekek gyújtogatásából eredt.

— Jövahagyott határozat. A május hó 28-án tartott városi közgyűlés ama határozatát, mely szerint a városi áma tisztviselői, kik 40 évig már a város szolgálatában állnak, egy hónapi fizetést jutalomképpen kétszeresen kapják ezen évre — miniszter jövahagyta. — Ellenben ama határozatát, hogy a kik a város nyugdíj alapjának tagja, azoknak 5 évvel többet számítand — nem hagyta jóvá.

— A női kézimunka-tanítónők fizetése. Az iskolaszék pártololag terjeszt a város közgyűlése elé a kézimunka tanítónők ama kérvényét, hogy évi fizetésüket 100 frtról 150 frtra emeltessek fel.

— Affendakisz megszűkött. Papakozta a híres kasszafeltörő czimborája A ffendikisz Periklesz a pestvidéki törvényszék fogházából kedden megszűkött. Növeli a szenzációt azon körülmény, hogy Affendikisz ugyanszokkal szűkött meg, mint ápr. 20-án Papakozta. Scheiber Dezső és Kázár Ambrus voltak neki is társai a szűkösből. A szűkök úgy történt, hogy Affendikisz betegséget színlét s mikor észrevette, hogy nem figyelnek rá, kiszűkött a szűköből s álkulcsoscal felnyitván Scheiber és Kázár ozelláit, azokról a vasláncokat leszedte és gyorsan az épület irattárán keresztül a kapun kijutottak. A szűköst hamarosan észrevették, de már csak Scheibert tudták elfogni, a másik kettő azonban elmenekült. A főváros összes rendőrsége mozgósítva lett, hogy a megszűkötteket elfogják, de még ez a mai napig nem sikerült. Állítólag Csepel felé szűkötek, de némelyek szerint már Zimonyánál elhagyták az országot. Hogy melyik igaz azt nem lehet megállapítani, mert még ez ideig nyomukra sem akadtak.

— Szintársulatunk új tagjai. D o b ó Sándor, ki holnap kezdi meg előadásait Siófokon a téli idényre több új taggal erősítette szintársulatát. Így szerződtette K o z m a Andor tenoristát, Nagyúé Könyves Mari anya színésznőt, R a g á n y i Iza énekesnőt, A r a n y o s s y Jankát, a Rákossy-iskola tehetséges, végzett növendékét naivának. Dobó — mint értesülünk — október 1-én fogja társulatával megkezdeni előadásait városunkban.

— Menetrend változás. A Balaton-tavi gőzhajózási részvénytársaság igazgatósága a n. é. közönség b. tudomására hozza, hogy július hó 5-én, vasárnap Keneséről a hajó 5 óra délután helyett már 3 órák indul Almádi és Alsó-Eőrs érintésével Balaton-Füredre. Innen a hajó a rendes menetrendeszerinti időben azaz 7 órák este folytatja tovább útját Siófokra.

— Öngyilkosság. B ő r c s Ferencz bicskei lakos a napokban lakásán felakasztotta magát. Tettének oka gyógyíthatatlan betegsége volt, de különben is Börcs elzüllött életet folytatott.

Járvány a megyében. Mint lapunkat értesítik, Tárnok községben és Verebhez tartozó belmajorban a szarvas marhák között a száj-és körömfájás föllépett. Mind a két helyet a hatóság zár alá helyezte.

— Kanyaró járvány. Bicske községben — mint leveleznők értesít — a kanyaró járvány a gyermekek közt föllépett.

— Antispiritizmus előadások. A spiritizmus mutatványai, ördögös szellemidezésé már nem egy exaltatióra hajló lelket ejtettek meg. Ezekkel szemben bizonyára rendkívül érdekesek azok a mutatványok is, mikkel az antispiritizmus igyekszik lerántani a leplet a spiritizmus szemfényvesztéséről. Ujabbán különösen Homes ur és neje vonják magukra a közfigyelmet, a kik európai körutjokban oly érdekes előadásokat tartanak és a spiritizmus szemfényvesztési mivoltát oly világosan bebizonyítják, hogy aki őket megnézi, sohasem fog hitelt adni a spiritizmus ugyanevezett bizonyítékainak, melyeknél ezek a tulvilágra költözött lelkekkel való összeköttetések hazugságát elfogadhatóvá igyekeznek tenni. A Homes párnak nálnak tartandó előadásai nemcsak a fent említett szempontból lesznek érdekesek, hanem előadásuk módja is mulattatónak ígérkezik. Homes az előadása előtt rendszeren felhívja a közönség figyelmét arra, hogy mindazokat a mutatványokat bemutatja, a melyek által a spiritizmus a szellemidezés lehetőségét bizonyítja, a nélkül azonban, hogy szellemek segélyére szüksége volna. A rendkívül érdekes előadás meggyőzi a közönséget riájd arról, hogy azok szellemességét nem lehet kétségbe vonni. Az érdekesnek ígérkező előadásokra fölívjuk olvasóközönségünk figyelmét.

— Ügyvédi irodába 3 hónapra foglalkozást keres gimnáziumot végzett fiatal ember, ki már 3 évig munkálkodott hasonló minőségben. Cim a kiadóhivatalunkban.

— Házeladás. Simor-utca 25. számú ház, — melyben 5 szoba és a szükséges mellékhelyiség van — minden órán eladó. Bővebbet ugyanott.

Törvényszék.

— Fialat galamb-tolvaj-szövetkezet ügyében tartott szombaton a székesfejérvári törvényszék végtárgyalást. Mult év végén és f. év elején a galambtenyésztők nagy rémsületére a galambok eltűnédeztek alvó helyeikről, míg végre Zeigrai Pál megcsipett két gyereket, kik a galambok elkerülésében utaztak. Felkísérték őket a rendőrséghez és itt bevallották, hogy négyen vannak, akik mintegy szövetséget alkottak a szegény galambok ellen. A szép reményű események feje: Radosza József, a tagok pedig: Nyitrai József, Fogl Károly és Rausch István. Így jutottak a szombati végtárgyalásra, melyen a következő ítéletet hozták ellenük: Radosza József 1 év és 6 havi elzárás, Nyitrai József 6 hó, melyet javító intézetben tölt le, Fogl Károly 15 napi elzárás, mely azonban a vizsgálati foguag által kitöltöttnek vétetik, Rausch István 1 napi elzárás.

Irodalom és Művészet.

Az ezeréves Magyarország és a millenniumi kiállítás című nemzeti nagy díszmű a most megjelent 12-ik füzettel befejezést nyert. A 12. füzet a szokásos 16 kép helyett 36 remek képet tartalmaz. Díszkötésben művészi kivitelű és 11 színnyomással beültetett táblával együtt minden könyvháreszkében és újságelárusító helyen 6 frt 50 kr-ért kapható. — Ama számtalan elismerő levél közül, melyek Laurencio Gyula urhoz, mint e díszmű igazgatójához a világ minden részéből érkeztek, alábbiakban, az udvarhoz tartozó tagoktól, kiknek az ezredéves kiállítás alkalmából egy-egy díszpéldány megküldetett, vett átiratokból itt közlünk kettőt: **Stefánia** özv. trónörökösé ö. cs. és kir. fensége főudvarmesterétől. **Stefánia** özv. trónörökösé ö. cs. és kir. fensége — bár előfizetője „Az ezeréves Magyarország és a millenniumi kiállítás” című díszműnek — a részére beüldött, különösen is beüldött példányt, legkegyelmesebb köszönettel elfogadni méltóztatott. Bécs, 1896. május 10-én. — **József** főherceg ur ö. cs. és kir. fensége főudvarmestere hivatalától. Van szerencsém tekintetes uraságotat értesíteni, hogy fensége uram a felajánlott érdekes tartalmú díszművet elfogadni és azért szívesen köszönetét kijelenteni méltóztatott. Budapest, 1896. évi május 9. én.

A tudomány Isten nélkül. A fordító „P. Didon”-nak a jeles filozofusnak művét választotta fordítás tárgyul. E műben megismerkedhetünk bővebben azon igazsággal, mely azt tanítja, hogy vallás tudománnyal viszhangban van. Hogy ki-ki maggyőződést szerezzen ezen állításról, iparkodjék e művet megszerezni a mely kelendőségénél fogva, már eddig a második kiadást érte el. Megrendelhető meggyesi dr. Somogyi Aladár premontrei főv. tanárnál.

Uj pályázatot nyit a „Jelenkor” a következő idegen szókak egyenértékű magyar kifejezésekkel való pótlására: konstatál, prejúdikal, precedens, incidens, perhorreskál, szubvenzió, intervju, sztrájk, publicista, bojkott, plágium, prognosztikon, program, pavillon, profán, misztikus, opportunus, kombináció, spekuláció, kongresszus, refrén, poant, defizit, kontrét, totalizátor, tip, dualismus, realismus, statistika, korzó. Minden pályanyertes szó egy arany jutalomban részesül. A pályázatok aug. 15-ig a „Jelenkor” szerkesztőségéhez czimezve: Budapest, József-utca 81. küldendők.

A Szent-István társ. újabb kiadásai. A Szent-István társulat tudományos és irodalmi osztályának felolvasó üléséből nyomtatásban újabban igen két érdekes füzet látott napvilágot. Az egyik „Márk király” (Kraljevica Markó). Déslav népballadák a XIV. és XV-ik századból, forpította Dr. Margalits Ede rendes tag. A másik pedig az „1409. évi cividalei zsinat” története. Írta Dr. Aida Antal. Különösen figyelemre méltó az első, a „Kraljevica Markó”, melyben a fordító a szerb népköltészetből egy népballada gyűjteményt mutat be. E füzet ára 1 forint 20 kr. Az igen érdekesen és nagy apparatussal megirt „Cividalei zsinat” történetének ára pedig 60 kr. Mindkét mű kapható a Szent-István-társulat ügynökségénél (Királyi Pál-utca 13.)

Levélszerinti oktatás a német nyelv megtanulására a Rosenthal-féle módszer szerint. Különös tekintettel a magánoktatásra írta Pollacek Mór, átnézte dr. Szemák István. Ezen kimerítő és kitűnő német nyelvtanból, a mely tizenöt — 30 kros levélből fog állani, most jelent meg a 3-ik és 4-ik levél, Grimm Gusztáv kiadásában Budapestben. Előfizetési ára az egész műnek 4 frt.

Magyar fürdők és ásványos vizek. Bolsmann István dr. kir. tanácsos, az országos közegészségügyi tanács tagja, az ezredévi orsz. kiállítás alkalmából, s a balneologiai egyesület megbízása folytán, ilyen című ismertetést irt a mi fürdőinkről s ezt a balneologiai egyesület füzet alakjában adta ki. E füzet az összes fürdőkről és gyógyhelyről rövid objektív sorokban is kimerítő ismertetést nyújt.

A „Zenélő Magyarország” július 1-sei 13-ik száma megjelent, s mint egyébkor, ugy most is a legzebb, s legfelkapottabb zeneüjdon-ságokat hozza u. m. I. Berecz Korváltól „Szálj el innen” magyar dalt. II. Volstedt S. töl Lustig Brüder hírneves szerzőjétől „Szép májusban—párosan” című rendkívül szép és dallamos keringőt. III. V. A m a n t Leó, Gavotte court. A most megújuló félv alkalmával mindazoknak, kik a jó és határozottan disting-vált szép zenét kedvelik, előfizetésre ajánljuk a rendkívül olcsó és derék zenemű folyóiratot. Előfizetheti a „Zenélő Magyarország” kiadó-bívtalában Budapest VI. Csengery-utca 62/a. Mutatványszámot bárhova ingyen s bérmentve küldenek.

Aratás előtt.

(K. Ö.) Nagyobb jelentősége van az aratásnak ma, mint volt azelőtt. Egy évi befektetésnek, ernyedetlen munkásságának látni gyümölcsét az „istenáldásban” a gazda, ha a remény és aggodalom elhagyta, mint vegyes érzelmével nem tekintve az új kenyér elé. Régebben ez másként volt. A gazda nemcsak termelt bőséggel, hanem a felesleget jó árban értékesíteni is tudta. Egy rossz termés nem fenyegette válsággal, mert volt miből a rossz termés ittötte sebet behozgatni. Örömmel látott újra kemény munkájához, mert a föld meghozta a munka jutalmát. De mennyire megváltozott rövid egy évtized alatt a magyar közép és kisbirtokos osztály helyzete!

A termelési költségek óriás mód meg-növekedtek, a közgazdasági politika gyá-moltalansága következtében, melyet a tőke és nagyipar egészen a maga részére fog-lalt le, a buza árak oly alacsonyak, hogy a termelési költségeket sem fedezik. A gazda azonban — úgy tartjuk — nemcsak azért izzad és fárad, hogy a nagy adót megfizesse, de talán megérdemli azt is, hogy családjával együtt tisztességesen meg-élhessen, hogy gyermekeit neveltethesse és iskoláztathassa. A ki közvetlen tapasztalásból ismeri különösen parasztagdánk életmódját, az igazat fog nekünk adni, ha azt mondjuk, hogy keserűséggel telik meg szívünk, — mikor összehasonlítjuk a gazda-osztály helyzetét — annak a parazita osz-tály helyzetével, mely sem nem vet, sem nem arat és mégis bőségében van minden-nek, mert munka nélkül üzérkedéssel söpri zsebre joggal csak a gazdát megillető milliókat. Ily viszonyok közt aztán ne csodálkozzék a kormányhatalom, ha a gazda-osztályban kérelhetetlen ellenfélre talál, mert megnyitak szemei és ellenségét nem a tőkében, a tőzsdében, a nagyiparban és vállalatokban, hanem első sorban a köz-gazdasági politika vezetöiben látja, kik büns mulasztással, sőt egyenes közre-működésükkel oda fejlesztették a viszonyo-kat, hogy a gazda-osztályra ellenséges ele-mek növekedtek nagyra és hiznak meg a gazda rovására.

Indokolt tehát azon állításunk, hogy a gazda, még ha jó termésre van is ki-látása, aggodalommal tekint az aratás elé. Mert mi haszna van abból, ha magtára megtelik, de azt úgy értékesíteni nem tudja, hogy minden kötelezettségének eleget téve egy esztendei habár szerény, de biztos megélhetésnek nézhetne elé. Ez pedig a mai nehéz viszonyok közt teljesen lehé-tetlen.

Csak állítsuk szemünk elé a speku-

lások azon hosszú sorát, kik valamennyien a gazda termésére spekulálnak. Itt van első sorban az állam az ő adórend-szerével, mely igazságtalanságával a gazda-osztályt sújtja leginkább, a pótdórendszer, mely az ország legnagyobb részében a földadó 50 százalékát meghaladja, itt a megye, a község melyek valamennyien csak azt várják, hogy a gabona kieséssel legyen és azonnal megindul az a hajtó-vadászat, minek rendszerint az a követ-kezménye, hogy mindenkinek jut, csak a gazdának nem, aki a föld, aki dolgozott és fáradott. De meg ne feledkezzünk a gazdaosztály hitelügyéről sem. Az a sok vidéki pénzintézet, melynek osztalékai folyton szaporodnak, szintén a gazda termésére spekulál. És ha kimélettel voltak is eddig, aratás után bizonyára a nyakába vetik azt a hurkot, mely kezdetben csak rabszolgává teszi, idővel pedig megfojtja.

De azért, te lenézett és elhagyatott gazdaosztály, ne merészelj panaszkodni a kormány irántad tanusított magatartása miatt, ne merészelj ellenzéki lenni, vagy a néppárt zászlajára esküdni, mely rajtad segíteni és megélhetésedet biztosítani akarja, mert azt fogják reád, hogy szövetezel a haza ellenségeivel, izgatás a törvények ellen, azt mondják, hogy szocialista vagy. Eszedbe ne jusson panaszkodni a nagy adóteher ellen és szemére vetni a kormány-nak, hogy vannak foglalkozási ágak, melyek a köztelherviselés alól fel vannak mentve, vagy ha nincsenek, oly ügyesen értik a módját, mint lehet csupa hazafi-ságból a jövedelmet eltágnadni. Eszedbe ne jusson figyelmeztetni a kormányt, hogy az ország közlekedési eszközei államtulajdönt képeznek, melyek felépítése néked nagyobb áldozatodba kerültek, mint azoknak az új honpolgároknak kik ma olcsóbban szállítanak mint te, csak azért, mivel többet tudnak szállítani. Eszedbe ne jusson panas-zkodni a kereskedelmi szerződésék ellen, melyek ránk zudítják az idegen termésé-ket, kizárnak a külföldi piacokról és lenyo-mják az értékesítés lehetetlensége következtében a belföldi árakat. Eszedbe ne jusson panaszkodni a gabonatőzsde üzelméi miatt, mely évek óta következetesen a r a t á s e l ő t t nyomja le az árakat, jól tudva, hogy a kisgazda azonnal aratás után kénytelen pénzre váltani termését, hogy a sok fizetési kötelezettségnek eleget tehesen. Eszedbe ne jusson panaszkodni egyéb reád nézve ellenséges tényező miatt, melyek tervszerűen fejlesztettek, hogy téged a mun-kátlan és élődsdi elemek rovására tönkre tegyenek.

Mert ha panaszkodol, ha jogos védel-met keressz a hatalom kezelőinél, vagy kinevetnek, vagy a haza ellenségének nyilvánítanak, ki a szent és sérthetetlen sza-badelvű intézmények megdöntésére törek-szel. Ne panaszkodjál, ne kérj semmit, mert ugysem adják meg. H a n e m k ö v e t e l j ! Jogodban áll követelni oly intézmények megváltoztatását, részben újak létesítését, melyek megélhetésedet biztosítják, mert jól jegyezd meg, a te sorsodtól függ a magyar nemzet sorsa!

Ne enged, hogy a te aratásod gyű-mölse a gabonaiüzerek élelmisségének essék áldozatul!

József főherczeg uradalmainak kiállítása.

(Vége.)

Nem hagyható megemlítés nélkül, hogy a talajokról csak akkor nyertünk biztos tájékoztatást, ha azt legalább két méter mélységig ismerjük és ezért a kiállításon követett módja a talajok bemutatásának az egyedüli helyese.

Az alsóthi uradalom talajainak elemzése és geológiai térképe egészíti ki a talajkiállítást. Az uradalomban divó vetésforgók egészen új s hozzá igen jól áttekinthető módon vannak feltüntetve. A két méter mélységből vett talaj rétegeztségével bűven van visszaadva $1/20$ magasságra redukálva, keretbe foglalva üveg alatt, fölötté rekeszekben a vetéscorgó egyes növényei a megfelelő sorrendben, azon alakban mutatva be, mint a mely ozóból termelhetnek. A szemlélő tehát könnyen tájékozódhatik az iránt, hogy a egyes növények mily szerkezetű s mélységű talajon termelhetnek. Közbevetőleg legyen megemlítve, hogy hasonlóképp nagyon instruktív módon van bemutatva a takarmányozás is. Minden állatnem 1000 kg. élő súlyára a takarmány azon minőségben és mennyiségben van szemléltetve, mint a milyenben az állat élé adatik, de egyuttal az is fel van tüntetve, hogy a takarmányfélékben hány kilogramm emészhető tápanyagot kapnak az állatok.

A talajgyűjtemény közelében elhelyezett grafikon az alsóthi uradalom talajstatisztikáját tünteti fel, melyből megtudjuk, hogy a terményekben kivitt tápanyagok meglehetősen teljességgel pótolhatók, részben az uradalomban termelt, részben a budapesti vágóhidról vásárolt trágyával.

A talaj műveléséről — részben legalább — a kiállított gépminták tájékoztatnak, melyekről azt bizonyítják, hogy a talajművelés a modern jó minőségű gép- és eszközökkel végezhető.

Az uradalmakban termelt növényekről a száritott állapotban vagy egyéb módon konzerváltan kiállított növények tájékoztatnak, melyek megemlékezéséből azt látjuk, hogy a főhercegi uradalmakban törekednek, a mennyire azt a viszonyok megengedik, a termelést változtatossá tenni.

Az általánosan termelt növényeken kívül vannak olyanok, a melyeket hazánkban ma még csak szórványosan termelnek, a lóbab, a szöszös búkköny, az etampsi tök, melyeket az alsóthi uradalomban termelnek szép eredménynyel.

Az összes kiállított növények között az első helyet foglalja el az alsóthi tengeri, melyet pignoletto tengeriből nemesítettek s mely egyike legjobb hazai tengerifélésegeknek.

Egy óriási A betűt formálva vannak bemutatva a kifogástalanul benőtt szép tengeri csövek. Üveghengerekben az alsóthi uradalomban termelt tengerifélék csúfka, s mag aránya van feltüntetve, mely összeállításból kitűnik, hogy az összes tengerifélék között legkedvezőbb arányt mutat az alsóthi tengeri. Egy külön grafikon tünteti fel a tengeri nemesítési módját, melyből megtudjuk, hogy egy hold tengeri termését 100% -nak véve 72% az, mely mint koránegő tengeri a nemesítésre kiválasztott, de ebből is csak 1.50% a nemesítésre alkalmas, ebből 0.40% az elite mag, 0.49% a II od és 0.58% a III-ad osztályu pepiner mag.

A kiállítás különben nem csak arról nyújt tájékoztatást, hogy minő növények termelhetnek, hanem arról is, hogy minő arányban. Magas üvegoszlopok a termelt növények magvaival

töltve meg, mindegyiknek annyi centiméter magasságot adva, a hány $\%$ -ot foglalnak el a szántóföld összetételéből.

Külön grafikonok a termésátlagokat tüntetik fel, melyekből kitűnik, hogy a főhercegi uradalmakban is a holdankinti termések fokozásával törekednek az alacsony árakat ellensúlyozni. Hogy ez mennyire szükséges, azt igen jól szemléltetve teszi a kiállítás azon tárgya, a melyre joggal reá lehetne írni: „a gazdasági válság szemléltetése.”

Az alsóthi uradalom évi búzatermése üvegoszlopokban van feltüntetve, a búza magassága mutatja a termés nagyságát, minden üvegoszlop mellett, ezüstforint-utazatokból készült oszlopok tüntetik fel a termés pénzbeli értékét. Ezen összeállításból az első tekintetre megtudjuk, hogy jelenleg a jóval nagyobb termés dacára se növekedik a bevétel, hogy oly termések, melyek a régi jó időben nagy jövedelmet szolgáltatottak, ma a költséget se fedezik.

Az állattenyésztés köréből az alsóthi és a kis-jenői elektorál gyapjú van bemutatva; továbbá egy térképen apró zászlókkal azon hejek vannak megjelölve, a hova Kis-Jenőről tenyésztés adatott el. A kimutatásból látható, hogy az ország majd minden részébe került már ezen jeles tenyész-anyagból.

A martonvasári szeszgyár és malom, a pilis-csabai téglagyár termékei szintén bemutatva.

A mezőgazdasági kiállítás köréből megemlítendő még a nagy szorgalommal és fáradtsággal összegyűjtött mezőgazdasági gyomok gyűjteménye s az ennek kiegészítő részét képező herbarium.

A pavillon egy külön fülkét az erdészeti és vadászati kiállítás foglalja el; az előbbinek egy része különben a pavillon előtt talált elhelyezést, a hol az óriási tölgy és kőrisatörzsek, hatalmas dongapiramisok, szőlőkarogulák jelzik, hogy József főherczeg uradalmi erdeiben még igen hatalmas fatörzsek vannak. A osarnokban a fa, mag, levél és rügygyűjtemény érdemel figyelmet. A vadászati kiállítás legérdekesebb része József Ágost főherczegnek vadászszakmányaiból összeállított agancs-gyűjtemény. Csinos azon vadász-tábleau is, mely téli tájképen két farkas viaskodását mutatja be.

Be van mutatva továbbá az oly szép eredményel működő uradalmi pusztai tüzoltóság felszerelése, a pavillon középső részén pedig a Margitszigetről származó szebbnél-szebb virágok, egy gyönyörű palma körül csoportosulva. Csak a főbb tárgyakat említtettük meg mert bajos szük keretben mindazt megbeszélni, a mi a pavillonban látható

Áttanulmányozva József főherczeg kiállítását három szóba foglalhatjuk össze nézetünket róla: szép és tanulságos. Méltó elismerés illeti meg érte a kiállítást rendező tisztikart, első sorban Libits Adolf uradalmi igazgatót, a kinek érdeme, hogy József főherczeg uradalmi jelenleg a legjobban kezelt uradalmak közé tartoznak s kinek fáradhatlan ügybuzgalmának köszönhető első sorban a sikerült kiállítás is. —i. —r.

Közgazdaság.

* Állatkivitelünk hanyatlása. Külkereskedelmünk alakulásában állatkivitelünk a legrettenetesebb módon hanyatlik. A folyó év első öt hónapjában 186,710 drb állat ment ki a közös vámterület határain 10 $\frac{1}{2}$ millió ft értékben, míg a múlt évnek ugyanebben a szá-

kaszában 312,500 darabot exportáltunk 20 $\frac{1}{2}$ millió ft értékben. E hanyatlásban a szarvasmarhával 48 millióval és a sertéskivittel 56 millióval részes, míg a juhkivitelnél $\frac{1}{2}$ millió forintnyi javulás mutatkozik. A sertéskivitel csökkenése (a múlt évvel szemben) ékként haladt: január 2670 drb. (tavaly 32,800 drb), február 737 darab (tavaly 30,204 darab), márczius 440 darab (20,980 drb), április 133 drb (7358 drb), május 194 drb (7083 drb). A sertéskivitel Szerbiából és Romániából az öt hónap folyamán 2 egyharmad millió forintól 650,000 ft-ra hanyatlott.

* A megadóztatott magyar liszt. A cseheknek a magyar liszt ellen táplált ellen-szerve eddig sem volt ismeretlen, senkit sem fog anélkül meglegni az a nevétségesen egygyűjű és mégis bosszantó határozat, amelyet egy kis cseh város a magyar liszt ellen hozott. Ugyanis Weinbergi csehországi város képviselő-testülete a magyar lisztre kilogrammonként 3 krajczárnyi illetéket rött ki. Most már csak azt kérjük, nem nevezhetjük-e ezt joggal az Ausztriával fennálló vám- és kereskedelmi szerződés megszegésének? Vagy mi szólnának Bécsben ahhoz ha Budapesten példának okáért a pilzenyi sört nagyobb adóval terhelnék, mint a kőbányait?

* Magyarország külkereskedelme májusban. Az országos m. kir. statisztika hivatal által közzétett füzet adatai szerint Magyarország behozatala az év május havában 32,482 darabra és 3,248,043 méter-mázsára, kivitele pedig 287,282 darabra és 4,228,915 méter-mázsára ruggott. Összehasonlítva ez adatokat a múlt év megfelelő hónapjának adataival, ugy talájk, hogy a darabszám szerint kimutatott árak behozatala 13629 darabbal, a súly szerint kimutatott árak behozatala pedig 455,798 méter-mázsával emelkedett. A kivitelnél az emelkedés szintén egy a darab, mint a súly szerint kimutatott árakra kiterjedt, nevezetesen a darab szerint kimutatott árakból 42,312 darabbal, a súly szerint kimutatott árakból pedig 730,619 méter-mázsával vittünk ki többet, mint 1895. május havában. Az év első öt hónapjának összesen 113,744 darab és 14,393,564 méter-mázsára árt hoztunk be, kivitelünk mennyisége pedig ugyanezen idő szak alatt 1,238,038 darabot és 17,992,982 méter-mázsát tett. Ez adatokat a múlt év megfelelő szakának adataival összehasonlítva, kitűnik, hogy ugy a darabszám, mint a súly szerint kimutatott árakból nagyobb forgalmunk volt az idén, mint tavaly, legnagyobb áremelkedés, amely szerint kimutatott árak kivitelénél, hol az mintegy 334 millió méter-mázsát tesszen, míg a behozatalnál az emelkedés csak 178 millió méter-mázsára. A darabszám szerint kimutatott árak szintén a kivitelnél emelkedtek erősebben, amennyiben itt a többlet 252,201 drbot, ellenben a behozatalnál csak 15,195 darabot tesz. A behozatalnál a súly szerint kimutatott emelkedés legnagyobb része, — mintegy 1,09 millió méter-mázsára — a közönséges esik. Jelentékenyen nagyobb volt továbbá a behozatal pír-szenből, fűrészelt puha faárkból, borból, nyers ásványolajból stb., a kivitelnél emelkedést látnunk a gabonaneműknél általában, különösen pedig a kukoriczánál, búzánál, rozsnál, zabnál és lisztnél, többlet vittünk ki továbbá tojásból dohanyból, vasuti talpfából, fűrészelt kemény és puha faárkból, korbából stb.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Sz. A czikk aktualisabb tárgyalmas miatt egyelőre kimaradt. De majd gondunk lesz rá, hogy hasznát vehessük.

St. Bpest. Az egyik tarczát közöljük, a másiknak is irányt eler jó, de a tárgy keveset ismeresem van kidolgozva és így nem a mi lapunkba való. Jobbat kérünk.

V. Köszönjük, majd sorat ejtjük.

KIADÓHIVATALI ÜZENETEK.

Mindazon előfizetőinket, akiknek előfizetése jul. 1-ével lejárt, vagy akik még inkább határelékben vannak, tisztelettel kérjük, hogy határelékukat beküldeni és előfizetésüket megújítani sziveskedjenek.

D. F. Szt.-László. Bocsanatot kérünk, mi azt vállaljuk, hogy föltisztelendőséggeddel csak sziveséget tesszünk s legkevésbé sem gondolunk, hogy az annyira fontos dologtól még föltisztelendőségged is megvonja támogatását.

VASUTI UJ MENETREND.

— Érvényes 1896. május 1-től. —

Budapest—Székesfejérvár—N.-Kanizsa.

indul	érkezik	indul	érkezik
Gyorsv.: 7:00 reg.	8:30 d.e.	8:40 d.e.	11:45 d.e.
Szem.v.: 7:10 reg.	9:16 d.e.	9:26 d.e.	1:39 d.n.
Vegy.v.: 11:50 reg.	3:16 d.u.	—	—
Szem.v.: 4:50 d.n.	6:35 d.u.	6:46 d.u.	7:52 d.u.*
Vegy.v.: 2:25 d.n.	4:27 d.n.	4:33 d.n.	8:55 este
Gyorsv.: 7:45 este	9:11 este	9:18 este	12:10 éjjel
Szem.v.: 9:25 este	11:33 este	11:43 este	3:52 éjjel

N.-Kanizsa—Székesfejérvár—Budapest.

indul	érkezik	indul	érkezik
Szem.v.: 12:15 éjjel	4:16 reg.	4:24 reg.	6:29 d.e.
Vegy.v.: —	—	6:15 reg.	8:25 d.e.
Gyorsv.: 5:47 reg.	8:39 reg.	8:49 reg.	10:10 d.e.
Vegy.v.: 10:00 d.e.	2:10 d.u.	2:35 d.u.	4:31 d.u.
Szem.v.: 2:00 d.n.	6:00 d.n.	6:08 este	8:12 este
Gyorsv.: 5:06 d.n.	8:00 este	8:15 este	9:40 este
Sz. v.: 8:42** d.n.	9:39 este	9:49 este	11:25 este

Sz.-Fejérvár—Veszprém. Veszprém.—Sz.-Fejérvár.

indul	érkezik	indul	érkezik
Szem. v.: 5:20 d.e.	8:03 d.e.	4:19 reg.	6:— d.e.
" " 9:34 d.e.	10:52 d.e.	7:08 reg.	8:34 d.e.
" " 1:— d.n.	2:33 d.n.	4:43 d.n.	5:53 d.n.
" " 9:27 este	11:— este	7:19 este	10:09 este

** Csak Siófokig közlekedik.
* Siófokról indul.
A Veszprémből este 7:19-kor induló vonat csak vasárnap, ünnepnap és osztoförtökön közlekedik.

A Balatontavi gőzhajózási részv. társulat menetrendje.

Siófok-Balatonfüred—Almádi—Kenesé és vissza.

Siófok	9:50,	12:—,	8:15,	6:15
Balatonfüred	10:45,	1:20,	9:30,	7:15
Alsó-Eörs*	—	2:—,	10:30,	—
Almádi	—	2:20,	—	—

Almádi	—	—	5:35,	—
Alsó-Eörs	5:15,	—	6:—,	—
Balatonfüred	6:15,	10:55,	7:—,	7:20
Siófok	7:15,	11:50,	8:—,	8:20

Boglár-Révfülp-Badacsony és vissza.

Boglár	12:15,	3:30,	7:20,	10:35
Révfülp	12:50,	4:—,	7:50,	11:—
Badacsony	1:40,	5:—,	—	—

!!JÖNNEK!!

HOMES & Mme. FEY

FIGYELEM!

Már csak igen rövid időre
ajánlunk vegyi gőz-ágytoll tisztító intézetem. Minden jóra való házi asszony, ki kedvelje a tisztaságnak, bizonyára fel fogja használni az alkalmat, hogy ágytollait megtisztíttassa.
A tisztítás vegyi uton és gőzzel történik, azért a toll fehérségében és értékében tetemesen nyer. Naponkint 3-4 ágyra való toll tisztítható, melyet reggel elvitettek és estefelé a felek teljes megelégedésére hazaszállítotok.
Mély tisztelettel
Schönbrunn C.
virág-utca 2. szám.

Fogorvos
Dr. Ritscher Zsigmond
a bécsi fogorvosi egyetem i-intézet volt fogorvosa.
Székesfejérvár Sas-utca 7. sz.
Fogházás érzéketlenítő szerrel.
Plombálás arany platini és cementtel.
Műfogak és fogsorok kaucsuk vagy arany alapon.
Speczialista arany plombolásban.
Rendel reg. 8 órától este 6-ig.
Vásár- és ünnepnapokon is.

PERL ARNOLD, Győr szab. kir. város törvényhatósági állatorvosának
JOCKEY FLUIDJA
minden gazdaságban nélkülözhetlen.
Biztosan ható szer a tuleröltetett állatok izmainak folytonos jókárban tartására, valamint a kimerülés, fáradtság, izmososúz, vállbénóság, időszakos sántaság, a végtagok lobos bántalmait és merevsége eseteiben. — Számos köszönőirat betekintésre áll.
Főraktár: **SZENTMIHÁLYI GYULA** gyógyszerárban Győrött.
Egy üveg ára 2 korona.

MELOCCOPÉTER BUDAPEST
VI. Dévay-utca 21.
Mindenféle székény, éremtároló és kőtomintán vállalat.
VÁSÁRLÁS ÉS KÉSZÍTMÉNYEK
Mindenféle székény, éremtároló, székény és kőtomintán vállalat.
Mindenféle székény, éremtároló, székény és kőtomintán vállalat.

Bérbeadási hirdetmény.

Méltóságos galanthai és fraknoi gróf Esterházy Miklós-Móricz ur Csákvár-Gesztés hitbizományi uradalmához tartozó, Fejérmegyében fekvő **MAGYAR-ALMÁSI** gazdasága a rajta lévő épületekkel és 2 örlő malommal, összesen 1200 négyszögölös 3617 hold 1004 négyszögöl terület, 1897. október 1-től 12 évre bérbeadatik. A bérleti feltételek az uradalmi fötisztségnél (Csákvár, Fejérmegye) megtekinthetők s kívánatra postán is megküldetnek.

Ajánlkozók felhivatnak, hogy az ajánlandó évi bérösszegnek 10%-át készpénzben bánatpénzül a Magyar Általános Hitelbanknál (Bpest, V. Nádor-utca 12.) gróf Esterházy Miklós-Móricz ur folyó számlájára lefizetvén, ajánlatukat ezen bánatpénz lefizetésére való hivatkozással, legkésőbb 1896. évi szeptember 30-ig gróf Esterházy Miklós-Móricz urnak czimezve (Csákvár, Fejérmegye) adják be. — Bánatpénz nélkül adott ajánlatok figyelembe nem vétetnek.

Bérbeadó fentartja magának, hogy a beérkezett ajánlatok között szabadon választ-hasson, esetleg, ha ezek egyikét sem találja megfelelőnek, valamennyit visszautasíthassa. — Azon ajánlkozóval, kinek ajánlata elfogadatik, 1896. december hóban fog a szerződés megkötetni, az el nem fogadott ajánlatokkal beadott bánatpénzek pedig legkésőbb december 31-ig fog a jogosultaknak a Magyar Általános Hitelbanknál rendelkezésükre bocsátatni.

Csákvár, 1896. június hó. **Főtisztség.**

Bérbeadási hirdetmény.

Méltóságos gróf Esterházy Miklós-Móricz ur Csákvár-Gesztés hitbizományi uradalmához tartozó, Fehérmegyében, Csákvár község határában fekvő **PUSZTA-FORNAI GAZDASÁG**, összesen 1200 négyszögölös 10169 hold és 1140 négyszögöl terület, 1897. évi október hó 1-től kezdődő 12 évre bérbe adatik. A bérleti feltételek az uradalmi fötisztségnél (Csákvár, Fejérmegye) megtekinthetők és kívánatra postán is megküldetnek.

Ajánlkozók felhivatnak, hogy az ajánlandó évi bérösszegnek 10%-át készpénzben bánatpénzül a Magyar Általános Hitelbanknál (Bpest, V. Nádor-utca 12.) gróf Esterházy Miklós-Móricz ur folyó számlájára lefizetvén, ajánlatukat ezen bánatpénz lefizetésére való hivatkozással, legkésőbb 1896. évi szeptember 30-ig gróf Esterházy Miklós-Móricz urnak czimezve (Csákvár, Fejérmegye) adják be. — Bánatpénz nélkül adott ajánlatok figyelembe nem vétetnek.

Bérbeadó fentartja magának, hogy a beérkezett ajánlatok között szabadon választ-hasson, esetleg, ha ezek egyikét sem találja megfelelőnek, valamennyit visszautasíthassa. — Azon ajánlkozóval, kinek ajánlata elfogadatik, 1896. december hóban fog a szerződés megkötetni, az el nem fogadott ajánlatokkal beadott bánatpénzek pedig legkésőbb i. é. december 31-ig fog a jogosultaknak a Magyar Általános Hitelbanknál rendelkezésükre bocsátatni.

Csákvár, 1896. június hó. **Főtisztség.**

Nyomatott Számmér Iurénél, Székesfejérvárott.